

Grundad
1909

PLÅT & VENT MAGASINET

Nr 8 • 2021

PLÅT & VENTFÖRETAGEN

TIDNINGEN FÖR FÖRETAG
INOM BYGGPLÅT
OCH VENTILATION

Viktig vägledning

Senaste nytt om transportbilar och drivmedel

Rätt värdering

Med enkla medel kan du höja värdet på ditt företag

Luftburen smitta

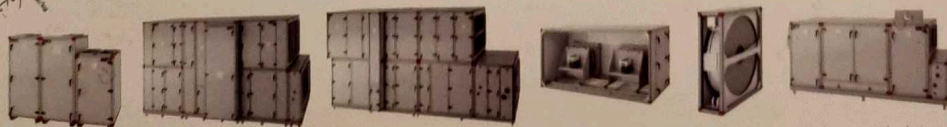
Bättre ventilationen kan bromsa framtida virus spridning

TEMA
MOTOR

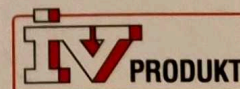
Skickligt hantverk

Medlemsföretaget Oskar Jansson har fått förtroendet att renovera Storkyrkans tak och torn

Luftbehandling med **LCC** i fokus

Kontakta oss gärna så berättar vi mer! Telefon 0470-75 88 00 • www.ivprodukt.se

Stor hantverkskunskap krävs när Storkyrkan restaureras

krävs eras

Den är ett av huvudstadens mest välkända landmärken och har anor från medeltiden. Nu ska delar av Storkyrkans tak och torn få ny plåt. Bakom det ansvarsfulla och komplicerade plåtarbetet står medlemsföretaget Aktieföretaget Oskar Jansson Plåt & Smide.

TEXT: KARIN CEDRONIUS FOTO: ORLANDO G. BOSTRÖM

Storkyrkan i Gamla stan i Stockholm, som fick sitt nuvarande utseende på 1700-talet, har stått värd för såväl kungliga bröllop och kröningar som begravningar. De flesta turister som besöker huvudstaden tar ett stopp förbi Storkyrkan för att beundra såväl kyrkans arkitektur som konst – inte minst den välkända skulpturen Sankt Görans draken.

Den senaste renoveringen av Storkyrkan skedde 1988, även den gången av Oskar Jansson Plåt & Smide, och de delar av taket och tornet som täcktes har nu börjat ärga och är i behov av ny plåt. Det är större delen av kyrkskeppet samt kyrkans torn som ska restaureras – för det är just restaurering, inte renovering som sker.

– 1743 gjordes en stor omgestaltning av kyrkan som då fick sitt nuvarande barrockutseende. Målet är att återställa allt i det skick som var 1743 eftersom det har skett en del förvanskningar under årens lopp, både i kulör och form, säger Robert Edman som är projektledare för renoveringen hos Kyrkans fastighetssamverkan Stockholm, KFS.

Storkyrkan är en av Stockholms äldsta byggnader och har mycket högt kulturvärde. Därför är det antikvariska en stor del av den här restaureringen.

– Materialet i sig har ett kulturhistoriskt värde, så det

Plåtkonsulten Magnus Solenstråle tillsammans med Mickaela Dahlqvist, arbetsledare på Metrolit Byggnads AB samt Pontus Sommar från AB Oskar Jansson Plåt & Smide.

Plåtslagaren Michael Swedberg gillar att ha Storkyrkan som arbetsplats.

Sven Löfvenberg, fastighetschef på Svenska kyrkan och Robert Edman, projektledare på Kyrkans Fastighetssamverkan.

går inte att bara att byta ut all plåt som har blivit dålig. Det är alltid ett ställningstagande kring hur mycket som kan sparas och hur mycket som måste bytas för att det ska bli tekniskt bra, förklarar Robert Edman.

Materialet som används är förpatinerad kopparplåt. För att få fram rätt kulör har KFS, tillsammans med finska Arubis, tagit fram en speciell patinering som ska matcha den befintliga plåten. Men det väntas ta tio år innan kulörerna helt flyter samman.

För Oskar Jansson är detta ett stort och viktigt uppdrag som kräver de allra bästa plåtslagarna.

– Det är oerhört roligt och ärofyllt att vi på Oskar Jansson får förtroendet att restaurera Storkyrkan. Jag är personligen väldigt intresserad av den här typen av projekt och tycker att det är väldigt trevligt att var delaktig, även om det förstås också innehåller en hel del utmaningar, säger Pontus Sommar, vice vd på Oskar Jansson.

En sådan utmaning är arbetet på kyrkans torn, som är väldigt avancerat. Bara tornet tar cirka ett år att färdigställa eftersom det handlar om så komplicerat hantverk.

– Det är mycket detaljarbeten, bearbetning, krympning och sträckning av plåten. Här gäller

”Materialet i sig har ett kulturhistoriskt värde, så det går inte att bara att byta ut all plåt som har blivit dålig.

Robert Edman

det att ha plåtslagare som är riktigt kunniga och har erfarenhet av den här typen av arbete, säger Pontus Sommar.

Han får medhåll av Robert Edman på KFS:

– Det är väldigt hög hantverksmässig nivå på det här arbetet och det är inte vilken plåtslagarfirma som helst som skulle klara av det. Arbetena på lanterninen är till exempel extremt komplicerade, säger Robert Edman.

En annan utmanande och spännande del av restaureringen är de två meter höga och dekorativa urnorna som står på tornet och taket.

– Vi hade tänkt att laga upp dem men när vi väl kom på plats med ställning konstaterades efter mycket utredning att det inte gick eftersom de var i så dåligt skick. Samtidigt är delar av plåten från 1700-talet och vår antikvarie vill behålla den. Så det slutade i en kompromiss där vi sparar de förgyllda, dekorativa

I den västra gaveln av kyrkan hittades ett förseglat kopparkuvert med en hälsning från plåtslagarna som renoverade kyrkans tak på 1930-talet. Kuvertet innehöll bland annat två tidningar, några gamla mynt, ett besiktningssprotokoll samt ett foto på alla inblandande hantverkare från den tiden.

utsmyckningarna på urnorna, eftersom de har ett högt värde, och gör om den underliggande konstruktionen med ny plåt, berättar Robert Edman.

När plåtslagarna från Oskar Jansson skulle påbörja arbetet med restaureringen av urnorna, som utsmyckar västra gaveln av kyrkan, fick de en rolig överraskning. I en av dem hittade de ett förseglat kopparkuvert.

– Vi hade en liten ceremoni där vi öppnade kuvertet och hittade en hälsning från plåtslagarna som renoverade kyrkans tak på 1930-talet. Det var jättekul, säger Pontus Sommar och tillägger att kuvertet innehöll två tidningar, några gamla mynt, en etikett från en spritflaska, en gammal arbetsbeskrivning och ett besiktningssprotokoll samt ett foto på alla inblandande hantverkare från den tiden.

– Vi ska också lämna en liknande hälsning till framtida hantverkare som jobbar på kyrkan så att de kan se vilka vi var som jobbade här på 2020-talet, avslutar Pontus Sommar.

Arbetet med restaureringen av Storkyrkans tak beräknas vara klart i slutet av 2022. ■

Pontus Sommar, vice vd på Oskar Jansson, tillsammans med Robert Edman, vice vd på Storkyrkans Restaurering

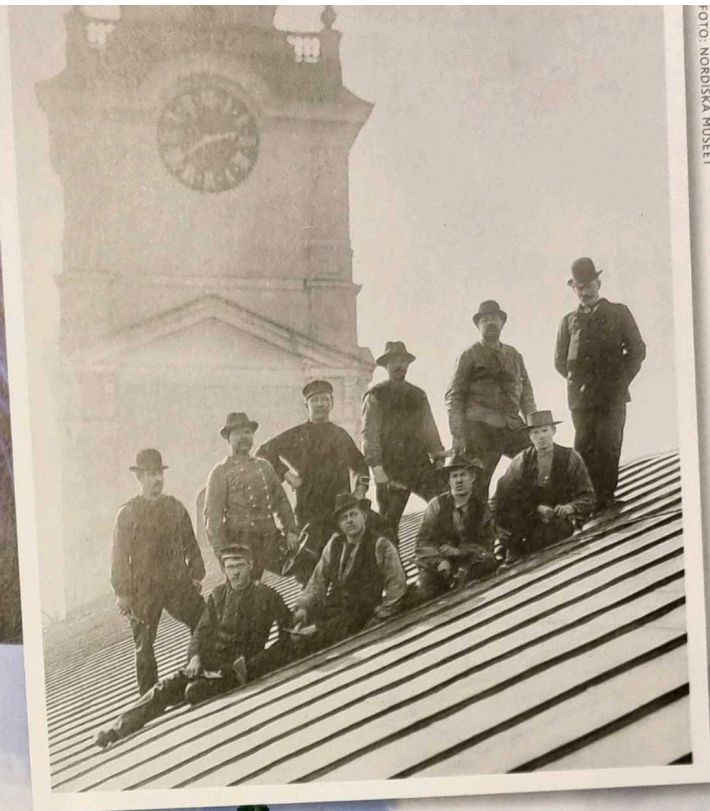

FOTO: NORDISKA MUSEET

STORKYRKAN RENOVERAS

Byggherre: Stockholms domkyrkoförsamling.

Projektledning och ombud: KFS, Kyrkans Fastighetssamverkan Stockholm.

Generalentreprenör: M3 Bygg.

Plåtslageri: Aktiebolaget Oskar Jansson Plåt & Smide.

Murning: Puts & Tegel i Örebro AB.

Stenentreprenör: Närkesten Entreprenad Aktiebolag.

Plåtkonsult: Solenstråle Plåtkonsult AB.

STORKYRKANS HISTORIA

Under 1300-talet började en större tegelkyrka byggas på Stads-
holmen mitt i Strömmen. Där hade ett ekonomiskt centrum
börjat växa fram, eftersom man kunde lägga skatt på trä och
malm som transporterades via Mälaren och sedan såldes till
tyska handelsmän vid det som i dag är Skeppsbron. I mitten av
1400-talet hade Storkyrkan fått ungefär den form som den har
i dag.

Storkyrkan var den kyrka där man för första gången firade mässa
på svenska, under ledning av Olaus Petri under reformationen.

På 1670-talet, när Karl XI skulle gifta sig med den danska
prinsessan Ulrika Eleonora och göra ett slut på konflikterna
med Danmark, beställdes magnifika troner till dem båda. Dessa
kungsstolar används än i dag när kungen är i Storkyrkan som
statschef.

Till sin kröning 1772 ville Gustav III ha en ny vacker orgel. Det
fanns inte pengar, så i stället placerades en vacker orgelfasad
framför den gamla orgeln. Denna storslagna gustavianska
orgelfasad pryder ännu västväggen.

Först på 1940-talet blev Storkyrkan domkyrka och fick egen
biskop.

Fakta: Svenska kyrkan

Övre raden: Pontus Sommar, Mattias Belsby, Magnus Solenstråle, Robert Edman och Sven Löfven-
berg. Nedre raden: Aleksandr Mats, Mikael Larsson, Michael Swedberg och Douglas Eriksson.